

PROGRAMIRANJE I

1. letnik UNI Računalništvo in informatika Študijsko leto 2005/06

1. Trikotnik števil (24.-28. oktober 2005)

Napišite program, ki najprej prebere število vrstic n (n je pozitivno celo število), nato pa s pomočjo gnezdenja zank izpiše števila v trikotni obliki tako, kot prikazujejo naslednji primeri:

a) $n=1$	1	b) $n=5$	1	c) $n=8$	1
			23		23
			345		345
			4567		4567
			56789		56789
					678901
					7890123
					89012345

2. Praštevila (31. oktober - 4. november 2005)

Pruski matematik Christian Goldbach (1690 - 1764) je pokazal, da lahko vsako sodo število x , ki je večje od 2, zapišemo kot vsoto dveh praštevil (npr. 4 je vsota praštevil 2+2, 6 je 3+3, 8 je 3+5, 10 je 3+7 ali 5+5, 12 je 5+7 itd.). Napišite program, ki za vse sode x med 4 do 100 izpiše vse pare praštevil na naslednji način:

```
4 = 2 + 2
6 = 3 + 3
8 = 3 + 5
10 = 3 + 7 = 5 + 5
12 = 5 + 7
14 = 3 + 11 = 7 + 7
16 = 3 + 13 = 5 + 11
...
22 = 3 + 19 = 5 + 17 = 11 + 11
...
```

Napotek: Najprej napišite funkcijo `jePrastevilo`, ki za argument n vrne vrednost `true`, če je n praštevilo, in `false`, če n ni praštevilo. To funkcijo nato kličite v zanki za vse sode x od 4 do 100.

3. Številske vrste (7.-11. november 2005)

Napišite program za izračun vsote naslednjih številskih vrst:

$$e^x = 1 + \frac{x}{1!} + \frac{x^2}{2!} + \frac{x^3}{3!} + \frac{x^4}{4!} + \frac{x^5}{5!} + \frac{x^6}{6!} + \frac{x^7}{7!} + \dots \quad |x| < \infty$$

$$\sqrt[4]{1+x} = 1 - \frac{(-1)}{4}x + \frac{(-1) \cdot 3}{4 \cdot 8}x^2 - \frac{(-1) \cdot 3 \cdot 7}{4 \cdot 8 \cdot 12}x^3 + \frac{(-1) \cdot 3 \cdot 7 \cdot 11}{4 \cdot 8 \cdot 12 \cdot 16}x^4 - \dots \quad |x| \leq 1$$

$$\arccos x = \frac{\pi}{2} - \left[x + \frac{1}{2 \cdot 3}x^3 + \frac{1 \cdot 3}{2 \cdot 4 \cdot 5}x^5 + \frac{1 \cdot 3 \cdot 5}{2 \cdot 4 \cdot 6 \cdot 7}x^7 + \frac{1 \cdot 3 \cdot 5 \cdot 7}{2 \cdot 4 \cdot 6 \cdot 8 \cdot 9}x^9 + \dots \right] \quad |x| < 1$$

Napotek: Vsoto številске vrste določite tako, da seštejete vrednosti posameznih členov številске vrste za določen x , pri čemer vsak naslednji člen vsote izračunajte s pomočjo predhodnega člena. S prištevanjem členov vsoti zaključite, ko absolutna vrednost člena pade pod 10^{-5} .

4. Razred Avto (14.-18. november 2005)

Sprogramirajte razred `Avto`, ki predstavlja avtomobil z njegovimi tehničnimi značilnostmi in trenutnim stanjem. Poleg atributa `stevilka`, ki omogoča ločevanje posameznih avtomobilov, so tehnične značilnosti opisane z atributi `najvecjaHitrost` (v km/h), `velikostRezervoarja` (v litrih) in `povprečnaPoraba` (v litrih/100 km). Trenutno stanje avtomobila predstavljajo atributi `avtoVzgan` (tipa `boolean`), `stevecKm` (npr. 234.142 km), `trenutnaHitrost` (npr. 56.12 km/h) in `kolicinaGoriva` (npr. 14.325 litrov).

Razred naj vsebuje naslednje metode:

- `nastaviStevilko(s)` : nastavi atribut `stevilka` na `s` (recimo 1),
- `nastaviNajvecjoHitrost(h)` : nastavi atribut `najvecjaHitrost` na `h` km/h (recimo 180),
- `nastaviVelRezervoar(l)` : nastavi atribut `velikostRezervoarja` na `l` litrov (recimo 48.0),
- `nastaviPovPorabo(l)` : nastavi atribut `povprečnaPoraba` na `l` litrov/100 km (recimo 7.5),
- `napolniGorivo()` : nastavi atribut `kolicinaGoriva` na vrednost `velikostRezervoarja`,
- `vzgiAvto()` : nastavi atribut `avtoVzgan` na `true`, pri čemer se porabi 0.05 litra goriva (če ni zadosti goriva se avto ne vžge)
- `ugasniAvto()` : nastavi atribut `avtoVzgan` na `false`, pri čemer se lahko avto ugasne le, ko je njegova hitrost enaka 0.
- `vozi(t)` : vozi `t` minut s trenutno hitrostjo in vrne koliko poti je v tem času prevozil. Metoda povzroči spremembo atributov `stevecKm` in `kolicinaGoriva`. Če je goriva premalo, naj vožnja poteka tako dolgo, dokler ne zmanjka goriva. Avto lahko vozi le v primeru, da je vžgan (atribut `avtoVzgan` nastavljen na `true`) in ima trenutno hitrost večjo kot 0.
- `spremeniHitrost(h)` : spremeni `trenutnaHitrost` na vrednost `h` km/h. Hitrost avtomobila je med 0 in `najvecjaHitrost`.
- `ustavi()` : spremeni `trenutnaHitrost` na vrednost 0 km/h.
- `najvecjiCas()` : metoda vrne podatek, koliko minut in sekund lahko še vozimo glede na trenutno količino goriva. Trenutno stanje avtomobila se ne spremeni.
- `doseg(l)` : metoda vrne podatek, koliko kilometrov lahko prevozimo z največjo hitrostjo, če je v rezervoarju še `l` litrov goriva. Trenutno stanje avtomobila se ne spremeni.
- `casVoznje(d)` : metoda nam pove vrne koliko časa (v minutah in sekundah) potrebujemo, da prevozimo `d` kilometrov, če vozimo z nespremenjeno hitrostjo, v rezervoarju pa imamo trenutno količino goriva. Pri tem je treba upoštevati, da količina goriva lahko tudi ne zadošča; v tem primeru bo treba ustaviti, ugasniti avtomobil, napolniti rezervoar, ga znova prižgati in odpeljati naprej, kar nam vzame dodatnih 15 minut. Trenutno stanje avtomobila naj se sicer ne spremeni.
- `potovalnaHitrost(d,t)` : metoda vrne hitrost, s katero naj avto vozi, da bi `d` km oddaljen kraj dosegel v `t` minutah. Pri tem naj upošteva tudi eventualna polnjenja rezervoarja, ki vzamejo dodatnih 15 minut. Trenutno stanje avtomobila se ne spremeni.
- `boljsi(a)` : primerja trenutni avtomobil z avtomobilom `a` in izpiše `stevilko` boljšega avtomobila. Boljši je tisti avtomobil, ki v krajšem času prevozi 1000 km, pri čemer upoštevajte tudi čas polnjenja goriva.
- `izpis()` : izpiše vse attribute avtomobila.

Pri vseh metodah predpostavljamo, da avto pri vseh hitrostih porabi enako količino goriva.

Za generiranje avtomobilov sprogramirajte tri konstruktorje:

- prvi naj bo brez parametrov in zgenerira avtomobil, ki ima vse attribute prazne (vrednost 0 ali `false`)
- drugi naj ima le parameter `s` in naj zgenerira avtomobil s številko `s`, ostale vrednosti pa naj bodo prazne.
- tretji naj ima parametre `s`, `h`, `v` in `p`, zgenerira pa naj avtomobil številke `s`, z največjo hitrostjo `h`, velikostjo rezervoarja `v` in povprečno porabo `p`. Atributi `stevecKm`, `trenutnaHitrost` in `kolicinaGoriva` naj imajo vrednost 0, `avtoVzgan` pa na `false`.

Za testiranje razreda `Avto` napišite razred `TestAvto`. Z uporabo vsakega konstruktorja definirajte po en avto. S pomočjo metod za nastavljanje atributov dopolnite podatke za prva dva avtomobila, nato pa izpišite vse podatke o vseh avtomobilih. Z vsemi simulirajte polnjenje goriva, vožnjo, spreminjanje hitrosti in vse informativne izpise. Ponovno izpišite vse avtomobile ter jih primerjajte med seboj.

5. Trgovine (21.-25. november 2005)

V podjetju, ki ima 7 trgovin, spremljajo prodajo po posameznih trgovinah za obdobje petih let. Podatki o prodaji (tj. vrednost vseh prodanih izdelkov v milijonih SIT) so shranjeni v dvodimenzionalni tabeli `prodaja`, ki ima 7 vrstic (vsaka vrstica ustreza eni trgovini) in 5 stolpcev (vsak stolpec ustreza enemu letu).

Napišite razred `Trgovine`, v katerem je tabela `prodaja` deklarirana kot statična spremenljivka razreda:

```
private static int[][] prodaja = new int[7][5];
```

- Razred naj vsebuje metodo `static void napolniProdajo()`, ki z uporabo generatorja naključnih števil napolni tabelo z vrednostmi med 10 in 1000.
- Napišite metodo `static void izpisiVsoProdajo()`, ki za vsako trgovino posebej izpiše: vrednost prodanih izdelkov v vsakem letu, nato pa še vsoto vrednosti prodaje trgovine v vseh petih letih skupaj.
- Napišite metodo `static void letnaPovprecja()`, ki za vsako leto izpiše vsoto in povprečno vrednost prodaje vseh trgovin skupaj.
- Napišite metodo `static int najTrgovinaLeta(int leto)`, ki vrne indeks trgovine, ki je v letu z indeksom `leto` imela največjo vrednost prodaje. Če je takih trgovin več, vrnite indeks prve izmed njih.
- Napišite metodo `static int[] najProdajaLeta()`, ki vrne celoštevilsko tabelo z dvema elementoma: prvi predstavlja indeks trgovine, drugi pa indeks leta, v katerem je bila dosežena največja prodaja nasploh. Rešitev naj uporablja metodo `najTrgovinaLeta()`. Če je rešitev več, vrnite indeks zadnjega leta.

Delovanje vseh metod preverite z ustreznim zaporedjem klicev metod v metodi `main`. Pri zadnjih dveh metodah poskrbite za izpis vrnjenih vrednosti, pri predzadnji pa še za ustrezen vnos podatkov (indeks leta).

6. Temperature (28. november - 2. december 2005)

Napišite razred `Temperature`, ki omogoča statistično obdelavo podatkov o povprečnih mesečnih temperaturah zadnjih desetih let v osmih slovenskih krajih. Podatke hranimo v tridimenzionalni tabeli, kjer prva dimenzija predstavlja 8 krajev, druga 10 let in tretja 12 mesecev vsakega leta.

- Napišite metodo `static void napolniTemperature(double[][][] t)`, ki z uporabo generatorja naključnih števil napolni tabelo prispevki z ustreznimi decimalnimi števili. Da bi bile generirane vrednosti kar najbolj realne upoštevajte, da so povprečne temperature:
 - pozimi (december, januar in februar) med -20.0 in +5.0 C;
 - spomladi (marec, april in maj) med 0.0 in 25.0 C in naraščajo – marec ima najmanj, maj največ;
 - poleti (junij, julij in avgust) med 20.0 in 35.0 C;
 - jeseni (september, oktober in november) med 0.0 in 25.0 C in padajo – september ima največ, november najmanj;
- Napišite metodo `static void izpisiKrajevneTemperature(double[][][] t, int k, int l)`, ki za kraj z indeksom `k` izpiše za leto `l` vse mesečne temperature in celoletno povprečje (celoletno povprečje dobimo tako, da seštejemo povprečne temperature po posameznih mesecih in jih delimo z 12).
- Napišite metodo `static void izpisiTemperaturePoLetih(double[][][] t)`, ki za vsako leto izpiše celoletno povprečje za vsak kraj posebej in za vse kraje skupaj (povprečna vrednost vseh temperatur v vseh mesecih in krajih določenega leta).
- Napišite metodo `static void triNajnizjeTemperature(double[][][] t)`, ki izpiše tri kombinacije indeksov kraja, leta in meseca, kjer so bile dosežene tri najnižje mesečne temperature nasploh. V primeru, da je več enakovrednih rezultatov, izpišite vse.

Delovanje vseh metod preverite z ustreznim zaporedjem klicev metod v metodi `main`. Upoštevajte, da tabela temperatur ni statična spremenljivka razreda. V metodi `main` poskrbite tudi za ustrezen vnos podatkov (indeks kraja in leta).

7. Analiza nizov (5. – 9. december 2005)

Napišite razred `AnalizaNizov`, ki se obnaša kot knjižnica metod, s katerimi lahko analiziramo vsebino poljubnega niza. Razred naj vsebuje naslednje metode:

- Metoda `public static int steviloMalihCrk(String niz)` vrne število malih črk, ki jih vsebuje niz.
- Metoda `public static int steviloZnakov(String niz, char c)` vrne število pojavitev znaka `c` v nizu `niz`.
- Metoda `public static int steviloBesed(String niz)` vrne število besed, ki jih vsebuje niz. Pri tem predpostavite, da se lahko vsaka beseda začne s črko ali številko (in vsebuje poljubno število črk in števil), ločilo med besedami pa so beli presledki. Med bele presledke (angleško *white space*) štejemo znak za presledek (`' '`), znak za tabulator (`'\t'`), znak za novo vrstico (`'\n'`), znak za prehod na začetek vrstice (angl. *carriage return*, `'\r'`) ter znak za pomik v novo vrsto (angl. *line feed*, `'\f'`).
- Metoda `public static String besedaNaMestu(String niz, int m)` vrne besedo, ki se nahaja na `m`-tem mestu v niz. Če je `m` večji od števila besed, metoda vrne prazen niz.
- Metoda `public static int steviloEnakihZnakov(String niz)` vrne največje število enakih (katerihkoli) malih črk (angleške abecede) v nizu `niz`.
- Metoda `public static String besedaZNajvecEnakimiZnaki(String niz)` vrne besedo iz niza `niz`, ki vsebuje največ enakih (katerihkoli) malih črk (angleške abecede). Če je takih besed več, naj metoda vrne prvo izmed njih. Pri rešitvi si pomagajte (tudi) z ustreznimi klici drugih metod razreda `AnalizaNizov`.

Delovanje vseh metod preverite z ustreznim zaporedjem klicev metod v metodi `main`. Pri tem poskrbite za ustrezen vnos niza in drugih potrebnih podatkov.

8. Kodiranje (12. - 16. december 2005)

Napišite razred `Kodiranje`, ki vsebuje metodi

```
public static StringBuffer kodiraj(String n) in  
public static String dekodiraj(StringBuffer n)
```

Metoda `kodiraj` naj niz `n` pretvori v niz tipa `StringBuffer` tako, da vsako črko angleške abecede nadomesti z nizom, ki predstavlja zaporedno številko velike črke v angleški abecedi, vse ostale znake pa naj ohrani nespremenjene. Da bi omogočili enolično dekodiranje, je treba 'A' in 'a' nadomestiti z "01" ter 'B' in 'b' z "02", medtem ko ostale črke lahko nadomestimo z eno ali dvema ciframa ('C' in 'c' s "3", 'D' in 'd' s "4", ... ter 'Z' in 'z' s "26").

Metoda `dekodiraj` pa naj tako zakodiran niz pretvori spet v prvotno obliko. V primeru klica metode `dekodiraj` s pokvarjenim zakodiranim nizom, naj ta metoda javi mesto napake v kodiranem nizu (primer pokvarjenega niza je recimo niz "03").

Primer: Metoda `kodiraj` pretvori niz "RACUNALNIK JE ZAKON !" v "180132114011214911 1052601111514!", metoda `dekodiraj` pa ta niz pretvori ponovno v "RACUNALNIK JE ZAKON !".

Delovanje obeh metod preverite tako, da v metodi `main` zaporedoma vnašate (poljubno število) nizov, za katere program najprej izpiše njihovo kodo, nato pa še niz, ki nastane z dekodiranjem kode. Postopek kodiranja naj se zaključi takrat, ko vnesete prazen niz.

9. Planinci (19. – 23. december 2005)

Razred `Planinec` je namenjen hranjenju podatkov o članih planinskega društva. Obsega številko, priimek in ime planinca, leto prvega vpisa in dvodimenzionalno tabelo, v kateri so v časovnem zaporedju shranjeni podatki o njihovih planinskih podvigih v Sloveniji: prva dimenzija predstavlja zaporedna leta od vpisa, druga število osvojenih vrhov, vrednost sama pa višino določenega vrha v metrih. Ker je najstarejši planinec vpisan v društvu 30 let, je 30 tudi velikost prve dimenzije, medtem ko je število osvojenih vrhov v določenem letu omejeno na 20.

```

class Planinec
{
    private int stevilka;
    private String ime, priimek;
    private int letoVpisa;
    private int[][] podvigi = new int[30][20];
}

```

Primer: stevilka: 4
ime: Janez
priimek: Novak
letoVpisa: 2004
podvigi = {{890,1250,2060,2369,1024,2864,1028},{1290,1462}}

Sprogramirajte razred `TestPlaninec`, v katerem naj bo deklarirana tabela s podatki za 10 planincev:

```

class TestPlaninec
{
    final int ST_PL=10;
    Planinec[] planinci = new Planinec[ST_PL];
}

```

Razred `TestPlaninec` naj:

- omogoča vnos oziroma naključno generiranje podatkov v tabeli `planinci`. Številka planinca naj bo kar za ena povečan indeks iz tabele `planinci`, priimek in ime naj se vneseta ročno, medtem ko se ostali podatki generirajo naključno:
 - leto prvega vpisa kot naključna vrednost med 1976 in 2005
 - število osvojenih vrhov kot naključna vrednost med 0 in 20
 - višine posameznih vrhov kot naključna vrednost med 800 in 2864.
- za vsakega planinca urejeno izpiše podatke o vseh njegovih podvigih (po letih), skupaj z izpisom števila osvojenih vrhov po letih in skupaj

Primer: 4 Janez Novak, leto vpisa: 2004, skupaj vrhov: 9
2004 - Stevilo vrhov: 7 ; 890 m, 1250 m, 2060 m, 2369 m, 1024 m, 2864 m, 1028 m
2005 - Stevilo vrhov: 2 ; 1290 m, 1462 m

- za vsakega planinca izpiše povprečno višino osvojenih vrhov v vseh letih
- za vsako koledarsko leto na intervalu od `zacLeto` do `konLeto` naj izpiše najvišji in najnižji osvojeni vrh v letu (za vse planince) ter povprečno število osvojenih vrhov na planinca na izbranem intervalu.
- izpiše urejen seznam planincev glede na najvišji osvojeni vrh. Na prvem mestu naj bo planinec, ki je osvojil najvišji vrh, na zadnjem pa tisti, ki je osvojil najnižjega (oziroma nobenega).

10. Funkcije (2.-6. januar 2006)

Abstraktni razred `Funkcija` predstavlja osnovo za različne razrede, s katerimi realiziramo različne matematične funkcije ene spremenljivke $f(x)$:

```

public abstract class Funkcija
{
    public abstract double vrednost(double x);
    public double enaNicla(double x1, double x2)
    {
        // to metodo morate sprogramirati
    }
}

```

Metoda `vrednost` izračuna **vrednost funkcije** v točki $x - f(x)$, metoda `enaNicla` pa **eno ničlo** (vrednost x , kjer je vrednost $f(x)=0$), ki se nahaja med točkama $x1$ in $x2$.

Dopolnite zgornjo deklaracijo razreda `Funkcija` z metodo `enaNicla`, ki poišče (po metodi bisekcije) eno izmed ničel, ki se nahajajo med točkama `x1` in `x2` na naslednji način:

- Parametra `x1` in `x2` morata biti izbrana tako, da je v eni izmed teh dveh točk funkcijska vrednost pozitivna, v drugi pa negativna. V kolikor ni tako, ugotovite napako.
 - Interval `(x1, x2)` razpolovimo tako, da izračunamo $x = (x1 + x2) / 2$.
 - Izračunano srednjo vrednost uporabimo namesto enega od prejšnjih približkov:
 - Če imata vrednosti polinoma v točkah `x` in `x1` enak predznak, nadaljujemo z iskanjem ničle na intervalu `(x, x2)`, torej `x1=x`;
 - V nasprotnem primeru nadaljujemo z iskanjem ničle na intervalu `(x1, x)`, torej `x2=x`.
 - Koraka (ii) in (iii) ponavljamo, dokler ne dosežemo predpisane natančnosti (dokler velikost intervala ne pade pod 10^{-4}).
- Napišite razred `Polinom`, ki je podrazred razreda `Funkcija` in služi za predstavitev polinomov. Vsak objekt tega razreda naj bo definiran s tabelo realnih števil `a`, ki predstavljajo koeficiente polinoma:

$$p(x) = a_0x^n + a_1x^{n-1} + a_2x^{n-2} + \dots + a_{n-1}x + a_n$$

V razredu `Polinom` sprogramirajte ustrezen konstruktor in redefinirajte metodo `vrednost`, tako da vrne vrednost polinoma v točki `x`. Za izračun vrednosti polinoma uporabite Hornerjevo shemo, po kateri lahko polinom zapišemo na naslednji način

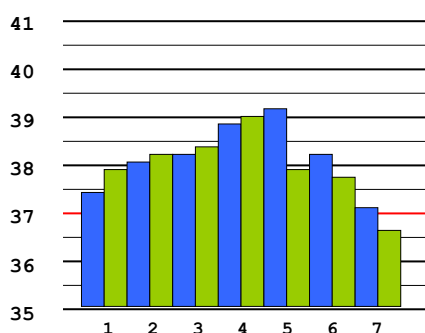
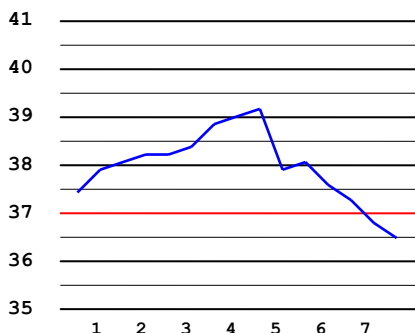
$$p(x) = (\dots((a_0x + a_1)x + a_2)x + \dots + a_{n-1})x + a_n$$

- Napišite razred `MExpK`, ki je tudi podrazred razreda `Funkcija` in predstavlja funkcijo $me^x - k$. Vsak objekt tega razreda naj bo definiran z realnima številoma `m` in `k`. V razredu `MExpK` sprogramirajte ustrezen konstruktor in redefinirajte metodo `vrednost`. Vrednost funkcije izračunate z vrsto (glej 3. nalogo).

$$me^x = m * \left(1 + \frac{x}{1!} + \frac{x^2}{2!} + \frac{x^3}{3!} + \frac{x^4}{4!} + \dots \right) - k \quad |x| < \infty, m * k \geq 0$$

- Napišite testni razred `TestFun`, v katerem v metodi `main` s pomočjo generatorja naključnih števil tvorite 10 funkcij (nekaj polinomov in nekaj eksponentnih funkcij). Za vsako od njih izpišite njihove ničle na ustreznih intervalih.

11. Grafični prikaz temperature pacienta (9.-13. januar 2006)

Napišite program, ki bo izrisal graf temperature pacienta v zadnjem tednu na dva načina: z lomljeno črto in s stolpci. Predpostavite, da temperaturo merijo dvakrat dnevno (ob 6.00 in ob 18.00 uri), izmerjene vrednosti pa so shranjene v dvodimenzionalni tabeli `t`, ki že obstaja kot globalna spremenljivka:

```
static double[][] t = {{37.5, 37.9}, {38.1, 38.2}, ... , {37.1, 36.7}};
```

Diagram naj se izriše v ustrezno velikem oknu – velikost je odvisna od velikosti zaslona. Program naj najprej nariše vodoravne črte, ki predstavljajo temperature med 35 in 42 stopnj (na vsake pol stopinje), pri čemer naj bo črta ob 37 rdeče barve, ostale pa črne, ob celih stopinjah pa naj bodo črte debelejše. Pred črtami naj se na ustreznih mestih izpišejo stopinje, pod črtami pa zaporedna številka dneva.

Na prvi način naj se prikaz gibanja temperature pacienta naj se prikaže z debelejšo modro črto, na drugi pa z ustrezno visokimi stolpci, ki predstavljajo obdobje od meritve (recimo ob 6.00) do druge meritve (ob 18.00). Za jutranjo meritev naj bodo stolpci modri, za večerno pa zeleni (glej sliko). Preklapljanje med obema načinoma izrisa naj bo s pomočjo gumba v oknu.

A*. Veriga števil (21.-25. november 2005)

Podan je trikotnik števil z N vrsticami ($N < 100$), pri čemer je v i -ti vrstici i števil (glej sliko). Trikotnik naj sestavljajo poljubna cela števila z vrednostmi $\times$ med A in B (spodnjo in zgornjo mejo).

Primer trikotnika za $N=6$, $A=0$ in $B=12$:

```
      9
     8 2
    6 8 3
   4 9 5 11
  9 8 7 5 8
12 11 0 6 1 11
```

Napišite čimbolj učinkovit program, ki najprej prebere ustrezna števila N , A in B ter zgenerira trikotnik naključnih števil. Program naj izračuna **največjo možno vsoto** števil v verigi, ki se prične pri korenu in konča pri kateremkoli številu zadnje vrstice trikotnika. Pri tem velja, da sta veljavna naslednika nekega števila samo števili, ki sta neposredno pod njim (npr. za število 2 sta to števili 8 in 3).

Program naj najprej izpiše vsoto števil verige, nato pa še verigo števil (od vrha trikotnika do zadnje vrstice), ki smo jih sešteli skupaj. **V primeru, da je takšnih verig več, izpišite vse.**

Primer: Za gornji trikotnik je pravilni rezultat:

```
Vsota verige: 53
Veriga števil: 9, 8, 8, 9, 8 in 11
```

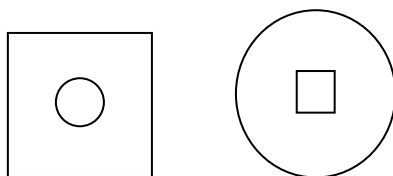
B*. Planinci 2 (19. – 23. december 2005)

Pri reševanju naloge 9 upoštevajte še naslednje:

- dvodimenzionalna tabela planinskih podvigov naj bo prilagojena vsakemu planincu posebej: velikost prve dimenzije, ki predstavlja zaporedna leta članstva od vpisa do danes, naj tako **ne bo** vedno 30, temveč naj bo enaka številu let članstva vsakega planinca. Enako naj velikost druge dimenzije predstavlja število osvojenih vrhov izbranega planinca v določenem letu (pri generiranju podatkov to število določite naključno). Upoštevajte, da so v tabeli samo planinci, ki imajo vsaj en podvig.
- dodajte metodo za dodajanje novega podviga v določenem letu. Upoštevajte, da pri tem postane tabela podvigov premajhna in jo je treba ustrezno povečati.
- dodajte metodo za brisanje podviga, ki je pri izbranem planincu na določenem mestu v določenem letu. Upoštevajte, da pri tem postane tabela podvigov prevelika, zato jo je treba pomanjšati. Upoštevajte tudi, da mora imeti vsak planinec vsaj en podvig, zato zadnjega podviga ni mogoče brisati.
- metodo za urejen izpis planincev spremenite tako, da bodo lahko planinci urejeni bodisi **naraščajoče** ali **padajoče** tako po **najvišjem osvojenem vrhu** kot po **številu vseh osvojenih vrhov**, pri urejanju pa se upošteva samo izbrano obdobje v koledarskih letih (recimo od 1996 do 2001).

C*. Povečaj in pomanjšaj (9.-13.januar 2006)

Napišite program, ki za vnešeni celi števili *stranica* (dolžina stranice kvadrata) in *premer* (premer kroga) izriše oba lika (kvadrat in krog) v grafičnem načinu v oknu izbrane velikosti. Lika naj se izrišeta tako, da je težišče obeh likov v sredini okna. Pri vnosu začetnih velikosti dimenzij naj velja, da sta lika eden v drugem in se ne dotikata, torej mora veljati, da sta tako *stranica* kot *premer* večja od 0 in manjša od dimenzij okna, velja pa tudi bodisi $\text{premer} < \text{stranica}$ ali $\text{stranica} \cdot \sqrt{2} < \text{premer}$. Glede na vnešene podatke imamo lahko eno izmed dveh začetnih stanj:

Program naj omogoča spreminjanje (povečevanje in pomanjševanje) obeh likov s klikanjem na tipke miške. S klikanjem na levo tipko miške spreminjamo velikost notranjega lika, medtem ko s klikanjem na desno tipko spreminjamo velikost zunanjega lika. Pri tem naj težišče obeh likov vedno ostaja na sredini okna, spremembe dimenzij pa so odvisne od položaja miške in velikosti parametrov a , b in c , ki jih (enako kot stranico in polmer) vnesemo na začetku.

Pravila za spremembe dimenzij likov:

- Če kliknemo na levo tipko znotraj notranjega lika, se njegova dimenzija poveča za vrednost a (če je notranji lik kvadrat in $a = 3$, se stranica kvadrata poveča za 3). Če znotraj notranjega lika kliknemo na desno tipko, se za vrednost a poveča dimenzija zunanjega lika.
- Če kliknemo na levo tipko na robu (črti) ali izven notranjega lika, vendar še vedno na robu ali znotraj zunanjega lika, se dimenzija notranjega zmanjša za vrednost b . Tudi v tem primeru se ob kliku na desno tipko za b zmanjša dimenzija zunanjega lika.
- Če kliknemo na levo tipko izven zunanjega lika, se notranjemu liku naključno poveča ali zmanjša dimenzija za vrednost c . Enako se zgodi z zunanjim likom, če kliknemo na desno tipko.
- V primeru, ko notranji lik v celoti preseže rob zunanjega lika, le-ta postane zunanji, prejšnji zunanji lik pa notranji.
- Program naj se izvaja (izrisuje lika) toliko časa, dokler rob kateregakoli lika ne doseže dimenzij okna ali pa se notranji lik zmanjša v točko ali manj (vrednost 0 ali manj).

NAVODILA:

- Naloge lahko delate doma, vendar jih morate zagovarjati na laboratorijskih vajah do predpisanih rokov (ti so navedeni ob vsaki nalogi). V kolikor vaje na določen rok odpadejo (prazniki), morate naloge zagovarjati na naslednjih vajah.
- Striktno se držite razporeda laboratorijskih vaj.
- Študenti, ki iz upravičenih razlogov (na podlagi pisnega dokazila o bolezni ipd.) ne bodo pravočasno zagovarjali naloge, morajo to storiti na prvem naslednjem roku.
- V zimskem izpitnem obdobju (januar in februar 2006) bodo lahko opravljali izpit samo študenti, ki bodo pravočasno opravili vse obvezne naloge.
- V poletnem izpitnem obdobju (junij 2006) bodo lahko opravljali izpit študenti, ki bodo pravočasno opravili vsaj 7 obveznih nalog.
- Ostali študenti bodo lahko šli prvič na izpit šele v jesenskem izpitnem obdobju (septembra 2006).
- Naloge A*, B* in C* so težje naloge in niso obvezne. Študenti, ki bodo opravili te naloge do predpisanega roka, bodo dobili za vsako nalogo (največ) 5 dodatnih točk. Te se bodo upoštevale (samo) pri prvem polaganju pisnega izpita v zimskem izpitnem obdobju.
- Naloge niso obvezne za študente, ki so ponovno vpisani v 1. letnik. Narediti jih morajo le, če želijo pridobiti dodatne točke s pomočjo nalog A*, B* in C* (v tem primeru morajo zagovarjati tudi vse obvezne naloge).
- Študent, ki zamudi rok za zagovor obvezne naloge, lahko namesto te naloge naredi eno izmed dodatnih nalog (tako, ki ji še ni potekel rok za oddajo), vendar se v tem primeru ne upoštevajo dodatne